

MARIENE MOLLUSKEN UIT HET OOSTELIJK DEEL VAN DE MIDDELLANDSE ZEE 17. *SCAEURGUS UNICIRRHUS*: EEN OCTOPUS NIEUW VOOR DE FAUNA VAN ISRAËL

H.K. Mienis

Marine molluscs from the Eastern Mediterranean 17.

Scaevurgus unicolorrhus: an octopus new for the fauna of Israel

Three specimens of *Scaevurgus unicolorrhus* are here reported from two localities off the Mediterranean coast of Israel. They constitute the first records of this species from that part of the Eastern Mediterranean.

Ruim een jaar geleden ontving de Universiteit van Tel Aviv een groot aantal cephalopoden, die gevangen waren met behulp van een trawl ter hoogte van het 'Atidim'-gasveld voor de kust van Ashqelon, Israël. Het materiaal bestond voornamelijk uit grote aantallen van de volgende vier soorten Tien-armige inktvissen: de Gewone zeekat *Sepia officinalis* Linnaeus, 1758, de Gedoornde zeekat *Sepia orbignyana** De Férussac in D'Orbigny, 1826, de Gewone pijlinktvis *Loligo vulgaris* Lamarck, 1798 en de Kromme pijlinktvis *Todaropsis eblanae* (Ball, 1841), allen soorten die reeds lang bekend waren uit het oostelijk deel van de Middellandse Zee ter hoogte van Israël (Barash & Danin, 1992). Daarnaast bevatte dit interessante materiaal echter nog twee exemplaren van een Achtarm of Kraak, die niet direct herkend werden.

Het lichaam van beide exemplaren was heel klein (< 10 cm), maar ongewoon stevig. De bovenzijde van het lichaam was iets donkerder van kleur dan de onderzijde. De overgang van de boven- naar de onderzijde werd geaccentueerd door een flauwe maar duidelijk zichtbare richel. De hele bovenzijde was regelmatig bestrooid met kleine wratjes en een langer uitsteeksel bevond zich schuin boven beide ogen. Op de onderzijde ontbraken de wratjes, maar toch kon ook deze zijde beslist niet glad genoemd worden.

Met behulp van de uitstekende monografie betreffende de Spaanse inktvissen (Guerra Sierra, 1992) was het probleem spoedig opgelost. Slechts twee soorten kwamen in aanmerking: *Scaevurgus unicolorrhus* (Delle Chiaje, 1840) en *Eledone cirrhosa* (Lamarck, 1798). De uitwendige vorm van deze twee Achtarmen vertoont grote gelijkenissen, behalve het aantal rijen zuignappen op de armen: twee rijen bij *Scaevurgus* en slechts één rij bij *Eledone*. Daar de onderhavige exemplaren voorzien waren van twee rijen zuignappen konden zij gedetermineerd worden als behorende tot *Scaevurgus unicolorrhus*. Later bleek dit niet de eerste vondst van deze soort in

het territoriale water van Israël te zijn. Onder de ongedetermineerde cephalopoden in de Nationale Mollusken Collectie van de Universiteit van Tel Aviv (TAU) werd een derde exemplaar gevonden dat reeds in

1968 was gevangen.

De volgende vondsten van *Scaevurgus unicolorrhus*, in chronologische volgorde, zijn nu bekend van de Middellandse Zee ter hoogte van Israël:

1968: ter hoogte van Mikhmoret, getrawld op een diepte van 146 m, leg. E. Gilat, 26 september 1968 (TAU 42085/1 = SFRS 1673);

2002: ter hoogte van Ashqelon, 'Atidim'-gasveld, 31° 44' 80" N, 34° 18' O, getrawld op een diepte van 223 m, leg. B. Galil, 20 november 2002 (TAU 42762/2).

Scaevurgus unicolorrhus was reeds bekend uit het oostelijk deel van de Middellandse Zee van onder anderen het Turkse deel van de Egeïsche Zee en Cyprus (Adam, 1967; Ruby & Knudsen, 1972; Salman et al., 1997 & 1998), maar is een nieuwe soort voor de molluskenfauna van Israël.

Mijn dank gaat uit naar Professor B. Galil (Haifa) voor het deponeren van de Cephalopoda-vangst in de verzameling van de Universiteit van Tel Aviv.

Opmerking

* Genetisch onderzoek uitgevoerd aan *Sepia officinalis*, *S. orbignyana* en *Sepia elegans* D'Orbigny, 1826 door Sanjuan et al., 1996, heeft aan het licht gebracht dat de twee laatstgenoemde soorten niet in het genus *Sepia* gehandhaafd kunnen blijven, maar overgebracht moeten worden naar het genus *Rhombosiphon* Rochebrune, 1884. Daar deze opvatting nog weinig navolging heeft gekregen, handhaaf ik hier nog de traditionele naamgeving.

Literatuur

- Adam, W., 1967. Cephalopoda from the Mediterranean Sea. Bulletin Sea Fisheries Research Station, Haifa, 45: 65-78.
- BARASH, A. & Z. DANIN, 1992. Annotated list of Mediterranean Molluscs of Israel and Sinai. Fauna Palaestina Mollusca I: 405 p., 372 fig. The Israel Academy of Sciences and Humanities, Jerusalem.
- GUERRA SIERRA, A., 1992. Mollusca Cephalopoda. Fauna Iberica, 1: 327 p., 19 kleurenfoto's. Museo Nacional de Ciencias Naturales Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Madrid.
- RUBY, G. & J. KNUDSEN, 1972. Cephalopoda from the Eastern Mediterranean. Israel Journal of Zoology, 21: 83-97.
- SALMAN, A., T. KATAGAN & H.A. BENLI, 1997. Bottom trawl Teuthofauna of the Aegean Sea. Archive of Fishery and Marine Research, 45(2): 183-196.
- SALMAN, A., T. KATAGAN & H.A. BENLI, 1998. On the Cephalopod fauna of Northern Cyprus. Israel Journal of Zoology, 44: 47-51.
- SANJUAN, A., M. PEREZ-LOSADA & A. GUERRA, 1996. Genetic differentiation in three *Sepia* species (Mollusca: Cephalopoda) from Galician waters (north-west Iberian Peninsula). Marine Biology, 126: 253-259.



Scaevurgus unicolorrhus (Delle Chiaje, 1840)
Naar Guerra Sierra (1992: fig. 84).